

«Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΕ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ ΚΡΙΣΕΩΣ»

20^ο Ετήσιο Παγκύπριο Επιστημονικό Συνέδριο Εκπαιδευτικού Ομίλου Κύπρου

11.12.2021

Περιλήψεις Εισηγήσεων

Περιεχόμενα

Αναλυτική δεξιότητα και διδασκαλία της στους μαθητές	3
Δρ Παναγιώτης Κ. Περισιάνης	3
Αξιολόγηση εκπαιδευτικού: Εναλλακτικές πρακτικές για επαγγελματική ανάπτυξη και σχολική βελτίωση.....	3
Δρ Μαριάντρη Κάζη, Πανεπιστήμιο Frederick	3
Αρχές και Κατευθυντήριες Γραμμές για την ενίσχυση της Κοινωνικής Διάστασης της Ανώτερης Εκπαίδευσης του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτερης Εκπαίδευσης.....	4
κ. Ανδρέας Παπούλας, ΥΠΠΑΝ, Πρόεδρος Ε.Ο.Κ.....	4
Διερευνώντας το πλαίσιο αυτονομίας των διευθυντών στη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο	4
κα Ξένια Κυριάκου, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Frederick.....	4
Η αξιοποίηση της Τέχνης στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	4
Δρ Γεωργία Καρούντζου, ΠΕΚΕΣ Πελοποννήσου.....	4
κα Μαρία Πλιώτα, Πιλοτικό Γυμνάσιο Τρίπολης	4
Η ειδική εκπαίδευση εν καιρώ πανδημίας.....	5
κα Μαρία Κυριάκου, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Frederick	5
Η εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα σχολεία της Κύπρου την περίοδο της πανδημίας	6
Δρ Παναγιώτης Κοσμάς, Επικεφαλής Τμήματος Εκπαίδευσης, CARDET	6
Δρ Έφη Νησιφόρου, Ανώτερη ερευνήτρια, CARDET	6
κ. Δήμος Μιχαήλ, Ερευνητής, CARDET	6
Δρ Χαράλαμπος Βρασίδης, Εκτελεστικός Διευθυντής, CARDET	6
Η ψηφιακή εποχή στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων.....	6
Δρ Αγγελική Μάρκογλου, Πανεπιστήμιο Κύπρου	6
Δρ Φωτεινή Θεοδούλου, ΥΠΠΑΝ.....	6
Επάρκεια και ετοιμότητα εκπαιδευτικών που διδάσκουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα	7
Δρ Δέσπω Κυπριανού, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.....	7
Θες αντίδοτο στον εκφοβισμό; Πάρε βιβλίο και στυλό!	7
κα Μαρία Παπανδρέου, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Frederick.....	7

Κοινωνική ένταξη παιδιών με προσφυγική βιογραφία στην εκπαιδευτική διαδικασία	8
κα Ειρήνη Ελυσίου, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Frederick	8
Λογοτεχνία και ανάδειξη σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων	8
κα Μαρία Αποστόλου, Φιλολογος Ιδιωτικός Τομέας.....	8
Ο επαναπροσδιορισμός της συνεργασίας σχολείου – οικογένειας μέσα από το ρόλο του παιχιδιού	9
Δρ Μύρια Πιερίδου, ΥΠΠΑΝ	9
Δρ Μαρία Καμπούρη, University of Reading	9
Ο υπερβολικός χρόνος χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης: Ευρήματα ανάμεσα στον μαθητικό και φοιτητικό πληθυσμό της Κύπρου	9
κ. Κώστας Χριστοδουλίδης, Alexander College, Alexander Research Center	9
κ. Αντώνης Μαμπουρίδης, Alexander Research Center.....	9
Προκαταρκτικά ευρήματα σχετικά με επιπτώσεις των εκπαιδευτικών προσεγγίσεων στην ανώτερη εκπαίδευση στην Κύπρο κατά τη διάρκεια των περιορισμών Covid-19	10
κ. Κώστας Χριστοδουλίδης, Alexander College-Alexander Research Centre	10
κ. Παναγιώτης Ηλία, Alexander College	10
Σκέψου Αρνητικά! Think Negative!	10
κα Ευτυχία Τουμαζίδου-Κάτση, Alexander Research Center	10
Συνεργασία Σχολείου – Οικογένειας εν καιρώ Πανδημίας	11
Δρ Μύρια Πιερίδου, ΥΠΠΑΝ.....	11
κα Στάλω Ευαγγέλου, Πανεπιστήμιο Κύπρου	11
Το νέο ενιαίο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην Κύπρο	12
Δρ Παυλίνα Χατζηθεοδούλου, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.....	12
Δρ Μαρία Μητσιάκη, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.....	12
Δρ Δέσπω Κυπριανού, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας	12
Το πρόγραμμα Erasmus Milage Learn+	12
Δρ Ελένη Κυρατζή, ΥΠΠΑΝ.....	12

Αναλυτική δεξιότητα και διδασκαλία της στους μαθητές

Δρ Παναγιώτης Κ. Περισιάνης

Η εισήγηση θα εξηγήσει τι είναι η αναλυτική δεξιότητα και ποια είναι η σημασία της για τους μαθητές και για όλους τους μανθάνοντες στη σημερινή εποχή της μαζικής και ταχείας επικοινωνίας, της σύνθετης και περίπλοκης σκέψης και της δια βίου παιδείας και θα δώσει αναλυτικά μερικά απλά και πρακτικά παραδείγματα διδασκαλίας της στα μαθήματα της Ιστορίας και Λογοτεχνίας στα Γυμνάσια και στα Λύκεια. Θα γίνει επίσης λόγος για την αναλυτική ανάγνωση.

Αξιολόγηση εκπαιδευτικού: Εναλλακτικές πρακτικές για επαγγελματική ανάπτυξη και σχολική βελτίωση

Δρ Μαριάντρη Κάζη, Πανεπιστήμιο Frederick

Απώτερο σκοπό της παρούσας εισήγησης αποτελεί η κατανόηση των δυνατοτήτων που προκύπτουν μέσα από την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στην επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού, αλλά και τη βελτίωση της σχολικής μονάδας.

Η αξιολόγηση θα πρέπει να προσεγγίζεται υπό την έννοια της βελτίωσης, δίνοντας έμφαση σε αποτελεσματικές, αλλά συνάμα εναλλακτικές πρακτικές, οι οποίες έχουν πολλαπλά οφέλη στα επίπεδα του εκπαιδευτικού, του διευθυντή, της σχολικής μονάδας και κατ' επέκταση του εκπαιδευτικού συστήματος. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να εστιάζει στην ουσία της διαδικασίας και να προωθεί παράλληλα την καλλιέργεια κουλτούρας αξιολόγησης ως διαδικασίας βελτίωσης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης (Derrington & Martinez, 2019; Marzano, Rains, Warrick & Simms, 2021).

Τα εκπαιδευτικά συστήματα εστιάζοντας στην προώθηση, αλλά και την αξιοποίηση εναλλακτικών πρακτικών αξιολόγησης μπορούν να επιτύχουν την αποτελεσματικότητα σε όλα τα επίπεδα. Ειδικότερα, μέσω της υιοθέτησης εναλλακτικών πρακτικών αξιολόγησης, μεταξύ άλλων, της συμβουλευτικής (mentoring), της συναδελφικής καθοδήγησης (peer coaching), της διαμορφωτικής επιθεώρησης (portfolio), της παρατήρησης διδασκαλίας, της αυτό-αξιολόγησης του εκπαιδευτικού, και της αξιολόγησης από διευθυντή και μαθητές προωθείται η συνεχής βελτίωση. Εν καιρώ πανδημίας, οι εναλλακτικές πρακτικές αξιολόγησης μπορούν να εφαρμοστούν με ανάλογο τρόπο μέσω ψηφιακών μεθόδων.

Σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της αξιολόγησης, και την αποτελεσματική εφαρμογή των πλείστων πρακτικών αξιολόγησης κατέχει ο ηγέτης της σχολικής μονάδας, ο οποίος μπορεί να προωθήσει τις ανωτέρω πρακτικές, αλλά και να καθοδηγεί την όλη διαδικασία (Darling – Hammond, 2013; Danielson, 2011).

Συνεπώς, ο όποιος αξιολογητής, εντός και εκτός της σχολικής μονάδας, συμμετέχει στη διαδικασία της αξιολόγησης απαιτείται να είναι βοηθός, συνοδοιπόρος του εκπαιδευτικού και να δίνει έμφαση στη συνεχή ανατροφοδότηση - βελτίωση (Donaldson, Mavrogordatos, Youngs, Dougherty, AERA, 2021).

Αρχές και Κατευθυντήριες Γραμμές για την ενίσχυση της Κοινωνικής Διάστασης της Ανώτερης Εκπαίδευσης του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτερης Εκπαίδευσης

κ. Ανδρέας Παπούλας, ΥΠΠΑΝ, Πρόεδρος Ε.Ο.Κ.

Στην εισήγηση αυτή θα παρουσιαστούν οι δέκα Αρχές και οι κατευθυντήριες Γραμμές για την ενίσχυση της Κοινωνικής Διάστασης της Ανώτερης Εκπαίδευσης του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτερης Εκπαίδευσης. Οι Αρχές αυτές ανακοινώθηκαν στην Διάσκεψη της Ρώμης στις 19 Νοεμβρίου 2020.

Στην εισήγησή του ο κ. Παπούλας θα παρουσιάσει τις δέκα Αρχές και τις κατευθυντήριες Γραμμές για την ενίσχυση της Κοινωνικής Διάστασης της Ανώτερης Εκπαίδευσης του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτερης Εκπαίδευσης. Πρόκειται για τις Αρχές που ανακοινώθηκαν στην Διάσκεψη της Ρώμης πριν από ένα περίπου χρόνο, και συγκεκριμένα στις 19 Νοεμβρίου 2020.

Διερευνώντας το πλαίσιο αυτονομίας των διευθυντών στη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο

κα Ξένια Κυριάκου, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Frederick

Όπως αναφέρει η κυρία Κυριάκου στην περίληψη της εισήγησής της, τις τελευταίες δεκαετίες η σχολική αυτονομία παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, διότι έχει αρχίσει να αναγνωρίζεται η αξία των ίδιων των σχολικών μονάδων στην υιοθέτηση εκπαιδευτικών αλλαγών.

Η εισήγηση έχει διπλό στόχο. Θα επιχειρήσει να παρουσιάσει τις πιο πρόσφατες ενέργειες του ΥΠΠΑΝ, που εμπίπτουν στην προσπάθειά του για παροχή μερικής σχολικής αυτονομίας στους διευθυντές των δημοσίων δημοτικών σχολείων στην Κύπρο, και παράλληλα, να μας προβληματίσει κατά πόσο αξιοποιούνται οι συγκεκριμένες ενέργειες από τους διευθυντές σήμερα και ποιες επιπρόσθετες ενέργειες χρειάζονται να πραγματοποιηθούν.

Η αξιοποίηση της Τέχνης στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Δρ Γεωργία Καρούντζου, ΠΕΚΕΣ Πελοποννήσου

κα Μαρία Πλιώτα, Πιλοτικό Γυμνάσιο Τρίπολης

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα προβάλλει την ιδέα ενός ομοιογενούς έθνους και συχνά αποσιωπά τις εσωτερικές διαφοροποιήσεις. Παράλληλα ο σχολικός λόγος αδιαφορεί για την ετερογένεια και η εθνική ταυτότητα προβάλλεται ως αναλλοίωτη και συνυπάρχει με το αίσθημα της πολιτισμικής υπεροχής των Ελλήνων. Αυτή η έμφαση στην ομοιογένεια μπορεί να καλλιεργήσει ξενοφοβικά αισθήματα, κυρίως από ανοίκειες επιδράσεις (Φραγκουδάκη & Δραγώνα, 1997), αν και

τα σύγχρονα δεδομένα, δεν «επιτρέπουν» στο ελληνικό σχολείο να διατηρήσει αυτή την ιδεατή ομοιογένεια. Η παρουσία μεταναστών και προσφύγων αποτελεί πλέον ένα κομμάτι της καθημερινότητας. Το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται στο πώς το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ανταποκρίνεται στη νέα πρόκληση, στο συμπεριληπτικό σχολείο. Ταυτόχρονα τα θέματα της εισήγησης αυτής αφορούν τρόπους και διδακτικές τεχνικές για ενίσχυση της ελληνομάθειας των πολιτισμικά διαφορετικών μαθητών. Συνεπώς, γίνεται εκτενής αναφορά στη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού και διδακτικών προτάσεων, που αξιοποιούν την Τέχνη και μπορούν να εφαρμοστούν στο πεδίο αυτό συνδέοντας το θεωρητικό πλαίσιο με την πρακτική εφαρμογή στην τάξη.

Η ειδική εκπαίδευση εν καιρώ πανδημίας

κα Μαρία Κυριάκου, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Frederick

Η πρωτόγνωρη κατάσταση που βιώνουμε τους τελευταίους μήνες, έρχεται να τονίσει τις χρόνιες ελλείψεις που παρατηρούνται στη στήριξη των παιδιών με αναπηρίες αλλά και τις χρόνιες προσπάθειες των οικείων τους για τη διαφύλαξη των κατάλληλων πρακτικών και υποδομών που απαιτούνται.

Βασική επιδίωξη του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας (Υ.Π.Π.Α.Ν) αποτελεί την διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης και συμμετοχής όλων των παιδιών στην εκπαίδευση χωρίς να υπάρχουν διακρίσεις και οι οποιοδήποτε αποκλεισμοί. Το Υπουργείο φαίνεται να αντιλαμβάνεται, να αναγνωρίζει τον όρο της διαφορετικότητας και τα δικαιώματα των παιδιών αυτών αλλά σημαντικό να αναφερθεί ότι για να επιτευχθεί αυτό εντός σχολικού πλαισίου στην Κύπρο χρήζει μεγάλης βελτίωσης και ανάπτυξης.

Ως εκ τούτου, η μη ένταξη τους στην εκπαίδευση πιθανόν να οδηγήσει στην έλλειψη ίσης κοινωνικής συμμετοχής και αποδοχής στο ευρύ κοινωνικό σύνολο. Επιπρόσθετα, θα ήταν σημαντικό να ληφθεί υπόψη ο κίνδυνος που πιθανόν να επιφέρει ο αποκλεισμός από τα σχολεία στη ψυχική υγεία των παιδιών.

Τα ερωτήματα της έρευνας θα είναι γύρω από το θέμα της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης στην Κύπρο δηλαδή εάν εφαρμόζεται η Νομοθεσία εάν όχι γιατί; Πώς το βλέπουν οι γονείς; Είναι εφικτή η πιστή εφαρμογή της Νομοθεσίας εν καιρώ πανδημίας;

Το δείγμα το οποίο θα χρησιμοποιηθεί είναι γονείς παιδιών που τα παιδιά τους δέχονται ειδική εκπαίδευση εντός σχολικού πλαισίου. Θα χρησιμοποιηθούν 100 γονείς τυχαίο δείγμα από όλες τις επαρχίες της Κύπρου.

Η εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα σχολεία της Κύπρου την περίοδο της πανδημίας

Δρ Παναγιώτης Κοσμάς, Επικεφαλής Τμήματος Εκπαίδευσης, CARDET

Δρ Έφη Νησιφόρου, Ανώτερη ερευνήτρια, CARDET

κ. Δήμος Μιχαήλ, Ερευνητής, CARDET

Δρ Χαράλαμπος Βρασίδης, Εκτελεστικός Διευθυντής, CARDET

Το απρόσμενο κύμα της πανδημίας (COVID-19) δεν μπορούσε να μην επηρεάσει και τη σχολική πραγματικότητα στην Κύπρο. Εκπαιδευτικοί, μαθητές/τριες, γονείς/κηδεμόνες βρέθηκαν μπροστά σε μια πρωτόγνωρη κατάσταση η οποία συνεχίστηκε για αρκετούς μήνες. Όπως ήταν αναμενόμενο, η αναγκαστική και παρατεταμένη αναστολή λειτουργίας των σχολείων με φυσική παρουσία και η εφαρμογή της εξ αποστάσεως διδασκαλίας και μάθησης ώστε να εξασφαλιστεί η συνέχεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, έφερε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς αντιμέτωπους με πολλαπλές προκλήσεις και εμπόδια.

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σχετικά με την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (εξΑΕ) στα σχολεία της Κύπρου (Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση) κατά την περίοδο της πανδημίας (COVID-19) και συγκεκριμένα τις σχολικές χρονιές 2019-2020 και 2020-2021. Η έρευνα υλοποιήθηκε από το διεθνές εκπαιδευτικό και ερευνητικό κέντρο CARDET (Center for the Advancement of Research and Development in Educational Technology) με τη στήριξη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου και την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΠΑΝ).

Τα πορίσματα της έρευνας αναδεικνύουν την επικρατούσα κατάσταση στην Κύπρο την περίοδο της εφαρμογής της εξΑΕ στα σχολεία. Αναδεικνύονται, επίσης, σημαντικά ευρήματα για το πώς εφαρμόστηκε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στα σχολεία, ποιες ήταν οι κυριότερες δυσκολίες/προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί αλλά και ποιες είναι οι ανάγκες και οι εισηγήσεις τους για τη δημιουργία ενός οργανωμένου πλαισίου δράσης για την εφαρμογή της ΕξΑΕ στην Κύπρο.

Η ψηφιακή εποχή στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων

Δρ Αγγελική Μάρκογλου, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Δρ Φωτεινή Θεοδούλου, ΥΠΠΑΝ

Αν και οι Νέες Τεχνολογίες εισήχθησαν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, αρχικά, στο πλαίσιο του μαθήματος της Πληροφορικής, στην πορεία εξελίχθηκαν σε ένα ευρύτερο μέσο διδασκαλίας και μάθησης, καθώς σταδιακά αξιοποιήθηκαν από τους/τις διδάσκοντες/διδάσκουσες ποικίλων γνωστικών αντικειμένων. Η εποχή της πανδημίας, μάλιστα, άλλαξε τα δεδομένα στη σχολική διδασκαλία και οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να αναδομήσουν την επαγγελματική τους ταυτότητα. Η πορεία και η μέθοδος διδασκαλίας, ο τρόπος προσέγγισης των μαθητών/μαθητριών, η αλληλεπίδραση μεταξύ τους και με τον/την εκπαιδευτικό, ο τρόπος αξιολόγησης, τα μέσα και το υλικό της διδασκαλίας έπρεπε να τύχουν προσαρμογής στην ψηφιακή εποχή, προκειμένου εκπαιδευτικοί και μαθητές/μαθήτριες να συνεχίσουν να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να

εκφράζονται δημιουργικά στο πλαίσιο της νέας εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια σειρά από ψηφιακά εργαλεία που μπορούν να αξιοποιηθούν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας με σκοπό την ενίσχυση της συμμετοχής και της αξιολόγησης των μαθητών/μαθητριών στη διά ζώσης, την εξ αποστάσεως και την υβριδική εκπαίδευση, με έμφαση στα φιλολογικά μαθήματα. Με τη χρήση τέτοιων διαφορετικών εκπαιδευτικών μέσων μπορεί να επιτευχθεί η ενίσχυση της προσοχής των μαθητών/μαθητριών προς την προσφερόμενη γνώση, η καλλιέργεια θετικών κινήτρων μάθησης και συνακόλουθα η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Επάρκεια και ετοιμότητα εκπαιδευτικών που διδάσκουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα

Δρ Δέσπω Κυπριανού, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Η πολυπολιτισμική σύνθεση των σχολείων στη σύγχρονη εποχή, αναδεικνύει το θέμα της επάρκειας και της ετοιμότητάς των εκπαιδευτικών να διδάξουν σε τάξεις όπου φοιτούν αναδυόμενα δίγλωσσα παιδιά.

Η εργασία αυτή παρουσιάζει ερευνητικά ευρήματα και αναδεικνύει προβληματισμούς ως προς τα στοιχεία που δημιουργούν τον/την επαρκή και έτοιμο/έτοιμη εκπαιδευτικό για να διδάξει σε παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Ανάμεσα στα ευρήματα, συζητείται ο ρόλος της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης καθώς και της ύπαρξης σχετικού Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών.

Θες αντίδοτο στον εκφοβισμό; Πάρε βιβλίο και στυλό!

κα Μαρία Παπανδρέου, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Frederick

Ζούμε σε μια ιδιαίτερη εποχή, που στιγματίστηκε από την πανδημία και τα συνεπακόλουθά της. Αντίδοτο στην ανασφάλεια όσων βιώνουμε, μπορεί να αποτελέσει η παιδεία. Ιδιαίτερα, η σπουδή στη λογοτεχνία, ανάμεσα σε άλλα, κινητοποιεί τη φαντασία, συν-κινεί την ενσυναίσθηση και καλλιεργεί την κριτική σκέψη. Παράλληλα, προσφέρει ένα δημιουργικό και συνάμα απελευθερωτικό εργαλείο, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για συνεργατική μάθηση, αλλά και για διερεύνηση, συναίνεση ή αμφισβήτηση και εν τέλει διαμόρφωση της μικροκοινωνίας μας, όπως και του ρόλου μας μέσα σε αυτόν. Στο λογοτεχνικό εργαστήρι που στήσαμε στην τάξη μας, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2020-2021, με θέμα «Όλοι ίδιοι, όλοι διαφορετικοί», γιορτάσαμε τη διαφορετικότητα κάθε παιδιού σε ένα υποστηρικτικό, δημιουργικό, ομαδοσυνεργατικό περιβάλλον. Αξιοποιώντας το μεθοδολογικό εργαλείο της έρευνας δράσης, θέσαμε στο κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας τα ίδια τα παιδιά, επιδιώκοντας να διερευνήσουμε, μεταξύ άλλων, κατά πόσο μπορεί να υπάρξει εξέλιξη των δεξιοτήτων για συνεργασία και ανάπτυξη των κοινωνικών σχέσεων ανάμεσα στους μαθητές και στις μαθήτριες μιας τάξης που λειτουργεί ως αναγνωστική και συγγραφική κοινότητα. Μέσα από εύρος προσεγγίσεων και στοχευμένων δράσεων δημιουργικής γραφής και ανάγνωσης, η διδακτική αυτή παρέμβαση μετατράπηκε σε λογοτεχνικό παιχνίδι, σε ένα κλίμα φιλικό, ευχάριστο και συνάμα εποικοδομητικό. Η εισήγηση αφορά αφενός στην παρουσίαση μέρους των πρακτικών δράσεων που έλαβαν χώρα στην έρευνα, καθώς και στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων της: Και ναι! μπορεί να

υπάρξει εξέλιξη των δεξιοτήτων για συνεργασία και ανάπτυξη των κοινωνικών σχέσεων ανάμεσα στα παιδιά μιας τάξης που λειτουργεί ως αναγνωστική και συγγραφική κοινότητα. Και ναι! Κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, μπορεί να υπάρξει αντίδοτο στον εκφοβισμό μέσω της δημιουργικότητας, της αποδοχής και της εκτίμησης της διαφορετικότητας των άλλων, μα και του εαυτού μας!

Κοινωνική ένταξη παιδιών με προσφυγική βιογραφία στην εκπαιδευτική διαδικασία

κα Ειρήνη Ελिसαίου, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Frederick

Η πανδημία ανάγκασε όλους μας να επανεξετάσουμε τον τρόπο με τον οποίο διδάσκονται τα παιδιά μας στο σχολείο. Δημιούργησε προβλήματα που έπρεπε να αντιμετωπιστούν και ταυτόχρονα κινητοποίησε μηχανισμούς για εξεύρεση λύσεων. Τα παιδιά με μεταναστευτική και προσφυγική βιογραφία βρέθηκαν αντιμέτωπα με ακόμη μια δύσκολη κατάσταση που έπρεπε να διαχειριστούν. Οι ήδη υπάρχουσες ανισότητες που βίωναν έγιναν εντονότερες τώρα. Εκτός από το άγνωστο περιβάλλον στο οποίο βρέθηκαν, την άγνωστη γλώσσα, στην οποία έπρεπε να ανταποκριθούν, τη διαφορετική κουλτούρα στην οποία πρέπει να ζήσουν, αντιμετώπιζαν και τα πρωτόκολλα εξαιτίας της πανδημίας. Ζώντας ανάμεσα σε δύο κόσμους σε δύο πολιτισμούς και προσπαθώντας να βρουν τη θέση τους, την ταυτότητα τους, κάπου να ανήκουν, οι νέες συνθήκες τα δυσκόλεψαν περισσότερο. Η πανδημία στέρησε δικαιώματα από τα παιδιά και απείλησε και απειλεί τη ψυχική τους υγεία και ανάπτυξη. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση αναιρείτο εξαιτίας της πανδημίας, για όσα από τα μεγαλύτερα παιδιά δεν είχαν πρόσβαση σε υπολογιστή ή στο διαδίκτυο. Τα μικρότερα τα δυσκόλεψε στην ήδη δύσκολη κοινωνική τους ενσωμάτωση στην εκπαιδευτική διαδικασία στο δημόσιο σχολείο, και ο λόγος είναι ότι η εκπαιδευτική διαδικασία προϋποθέτει την επικοινωνία. Όσα βήματα είχαν κάνει για κοινωνική ενσωμάτωση στην εκπαιδευτική διαδικασία, διακόπηκαν απότομα. Η υιοθέτηση των πρακτικών της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης που τους βοηθούσαν μέχρι τώρα, δεν ισχύουν εξαιτίας της πανδημίας. Από τη μια μέρα στην άλλη βρέθηκαν εκτός σχολικού πλαισίου Σχολεία έκλεισαν, μαθήματα διακόπηκαν, εξετάσεις ματαιώθηκαν, συμμαθητές κλείστηκαν στο σπίτι. Η συνεργασία γονιών σχολείου γίνεται αναγκαία για τη μάθηση των παιδιών εν καιρώ πανδημίας. Η επικοινωνία εκπαιδευτικού γονέων, εκπαιδευτικού παιδιών καίρια. Ο πολυδιάστατος ρόλος του εκπαιδευτικού ο οποίος είναι διαμεσολαβητής ανάμεσα στο παιδί και στη γνώση φαίνεται εντονότερος. Θα γίνει μια αναφορά σε μελέτη περίπτωσης (case study), σχετική με τα παιδιά πρόσφυγες, στο 1 ηηπιαγωγείο Πάφου, που υπηρετώ ως εκπαιδευτικός.

Λογοτεχνία και ανάδειξη σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων

κα Μαρία Αποστόλου, Φιλολόγος Ιδιωτικός Τομέας

Η Λογοτεχνία είναι το μάθημα, το οποίο μπορεί να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές για τα διάφορα κοινωνικά προβλήματα που αφορούν τον σύγχρονο κόσμο. Αυτό συμβαίνει γιατί ο λογοτεχνικός λόγος είναι κατεξοχήν μεταφορικός λόγος και αυτός έχει ως αποτέλεσμα να διεγείρει το συναίσθημα των μαθητών και των μαθητριών και εν τέλει να προβληματίζονται για ποικίλα ζητήματα, όπως είναι η θέση της γυναίκας στις παραδοσιακές πατριαρχικές οικογένειες, αλλά και στη σύγχρονη εποχή.

Ο επαναπροσδιορισμός της συνεργασίας σχολείου – οικογένειας μέσα από το ρόλο του παιχνιδιού

Δρ Μύρια Πιερίδου, ΥΠΠΑΝ

Δρ Μαρία Καμπούρη, University of Reading

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στα αποτελέσματα ενός χρηματοδοτημένου ερευνητικού προγράμματος (The Froebel Trust, Ηνωμένο Βασίλειο), το οποίο είχε ως στόχο τη διερεύνηση της συνεργασίας σχολείου - οικογένειας στην προσχολική εκπαίδευση και το ρόλο του παιχνιδιού σε αυτήν. Για την ενθάρρυνση και ενδυνάμωση της συνεργασίας σχολείου - οικογένειας, το ερευνητικό πρόγραμμα ανέπτυξε και αξιολόγησε μια σειρά από συναντήσεις για εκπαιδευτικούς και γονείς/ κηδεμόνες, συνδυάζοντας τις αρχές του Froebel αναφορικά με τη σχέση των παιδιών με την οικογένεια και την κοινότητά τους, αλλά και το ρόλο του παιχνιδιού και της δημιουργικότητας ως κεντρικά στοιχεία στην ανάπτυξή τους.

Για την πραγματοποίηση της έρευνας, δεδομένα συλλέχθηκαν μέσα από ερωτηματολόγια πριν και μετά τις συναντήσεις, ημιδομημένες συνεντεύξεις με γονείς και εκπαιδευτικούς, και τήρηση αναστοχαστικών ημερολογίων από τα μέλη της ερευνητικής ομάδας. Τα αποτελέσματα φάνερωσαν ότι ο ρόλος του παιχνιδιού ήταν σημαντικός στην ανάπτυξη της συνεργασίας με τους γονείς, καθώς το παιχνίδι εκλαμβάνεται ως τρόπος έκφρασης των παιδιών και ως μέσο επικοινωνίας και μάθησης. Τα βασικά συμπεράσματα αφορούν εκπαιδευτικές αρχές σε σχέση με το παιχνίδι, που δύναται να λειτουργήσουν ευεργετικά σε πλαίσια προσχολικής αγωγής και που ενθαρρύνουν την ποιοτική συνεργασία και επικοινωνίας σχολείου – οικογένειας.

Ο υπερβολικός χρόνος χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης: ευρήματα ανάμεσα στον μαθητικό και φοιτητικό πληθυσμό της Κύπρου

κ. Κώστας Χριστοδουλίδης, Alexander College, Alexander Research Center

κ. Αντώνης Μαμπουρίδης, Alexander Research Center

Η παρούσα μελέτη ερεύνησε την ενασχόληση των Κύπριων νέων, μαθητών και φοιτητών (n=1059) με τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) και το Διαδίκτυο. Σκοπός της ήταν να ανασκοπήσει τα επίπεδα ενδεχόμενου εθισμού των Κύπριων νέων στα ΜΚΔ και του κινδύνου γενικευμένης προβληματικής χρήσης στο Διαδίκτυο και να θέσει υπόψη των ενδιαφερομένων, της κοινωνίας και πολιτείας τα ευρήματα ώστε να συζητηθεί και τελικά να θεσμοθετηθεί μια πιο ολοκληρωμένη πολιτική έρευνας, πρόληψης, ενημέρωσης και θεραπείας. Ο υπερβολικός χρόνος χρήσης των ΜΚΔ επηρεάζει την ακαδημαϊκή απόδοση, τις σχέσεις του ατόμου με άλλα πρόσωπα και την ευημερία του. Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται τα ευρήματα σχετικά με την παράμετρο του χρόνου χρήσης που αφιερώνει ένα πρόσωπο στα ΜΚΔ ως ένδειξη προβληματικής χρήσης. Ενώ, στο συνολικό δείγμα οι μαθητές έχουν μέσο ημερήσιο χρόνο χρήσης των ΜΚΔ 3.9 ώρες και οι φοιτητές 4.6 ώρες, ο αντίστοιχος χρόνος χρήσης στο δείγμα που έχει κατηγοριοποιηθεί ως εθισμένο φτάνει στους μαθητές τις 7.2 ώρες και στους φοιτητές τις 5.9 ώρες αντίστοιχα. Το πρόβλημα χρειάζεται να αναγνωριστεί από τον εκπαιδευτικό κόσμο και να αναπτυχθούν προγράμματα που αξιοποιούν τη

φοίτηση σε σχολείο και Πανεπιστήμιο ώστε να προληφθεί και αμβλυνθεί το πρόβλημα που με την πανδημία COVID-19 και τους περιορισμούς και εγκλεισμό, έχει μεγεθυνθεί.

Προκαταρκτικά ευρήματα σχετικά με επιπτώσεις των εκπαιδευτικών προσεγγίσεων στην ανώτερη εκπαίδευση στην Κύπρο κατά τη διάρκεια των περιορισμών Covid-19

κ. Κώστας Χριστοδουλίδης, Alexander College-Alexander Research Centre

κ. Παναγιώτης Ηλία, Alexander College

Οι έκτακτες συνθήκες λόγω του COVID-19 και οι κυβερνητικές κατευθύνσεις περιορισμού στην επαφή πρόσωπο με πρόσωπο στην τάξη, έθεσαν προκλήσεις στην ποιότητα της διδασκαλίας στην Ανώτερη Εκπαίδευση καθιστώντας σημαντικό να μελετηθούν οι στρατηγικές προσαρμογής στη διδασκαλία και τα διδάγματα που αντλούνται σε μια εποχή όπου τα συμβατικά προγράμματα σπουδών επιδίωκαν να μετατραπούν σε εξ αποστάσεως διδασκαλία. Ο κύριος στόχος της παρούσας μελέτης ήταν να προσδιορίσει τον τρόπο με τον οποίο το διδακτικό προσωπικό προσαρμόσε τις διδακτικές μεθοδολογίες κατά τη διάρκεια του 2020 και ποιες ήταν οι προσδοκίες τους όσον αφορά στα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα στους φοιτητές τους. Τέτοια δεδομένα είναι ζωτικής σημασίας σε περίπτωση που οι περιορισμοί COVID-19 και η εξ αποστάσεως μάθηση επεκταθούν στο μέλλον, αν πρόκειται η μάθηση να προσαρμοστεί με επίκεντρο τους σπουδαστές και τις ανάγκες τους. Τα ευρήματα από μια ομάδα εβδομήντα έξι διδασκόντων από διαφορετικά Ανώτερα Ιδρύματα στην Κύπρο που συμμετείχαν στην έρευνα απαντώντας το διαδικτυακό ερωτηματολόγιο, μπορεί να υποδεικνύουν ότι το διδακτικό προσωπικό έχει σε κάποιο βαθμό ασχοληθεί με την προσαρμογή των συμβατικών μεθοδολογιών διδασκαλίας στις νέες προϋποθέσεις. Κατά δεύτερον, οι περιορισμοί έχουν επηρεάσει κάπως αρνητικά την ποιότητα της διδασκαλίας των διδασκόντων και τέλος, ότι περίπου οι μισοί από τους διδάσκοντες θεωρούν ότι η επίτευξη των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων για τους φοιτητές μπορεί να ήταν περιορισμένη. Ενώ κάποιες «νέες» μαθησιακές μέθοδοι χρησιμοποιήθηκαν κατά το πρώτο έτος περιορισμών στην Εκπαίδευση, εντούτοις διατυπώνεται η εισήγηση ότι στο νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον, προσεγγίσεις με συστηματική αλληλεπίδραση όπως της «ανεστραμμένης τάξης» (flipped classroom) και διδασκαλίας μεταξύ ομότιμων, μπορούν να ενταχθούν πιο ενεργά στην μάθηση.

Σκέψου Αρνητικά! Think Negative!

κα Ευτυχία Τουμαζίδου-Κάτση, Alexander Research Center

Η πανδημία του COVID-19 έχει επηρεάσει όχι μόνο την Κύπρο αλλά ολόκληρο τον πλανήτη. Έχοντας ζήσει αυτή την πανδημία, οι άνθρωποι μεταβάλλουν τον τρόπο που βλέπουν τα πράγματα, όπως η λέξη «θετικό» που τώρα θεωρείται θετικό αποτέλεσμα του τεστ COVID-19. Όλα όσα βλέπαμε ως θετικά έχουν αρχίσει πλέον να συνδέονται με αρνητικότητα. Έτσι, η λέξη «αρνητικό» συνδέεται με μια θετική νοοτροπία. Αυτή η έρευνα στοχεύει μέσα από την χρήση εικόνων και πρωτοπαρουσιαζόμενων σχεδίων, κυρίως στον αναστοχασμό της χρήσης των λέξεων "θετικό" και

"αρνητικό" στον τομέα της εκπαίδευσης του Σχεδιασμού (Design). Οι μελετητές της επιστήμης του Σχεδιασμού, αναφέρονται στις έννοιες του θετικού και αρνητικού χώρου. Μέσω συγκεκριμένων διαδρομών που εντοπίζονται στη μελέτη, αυτές οι έννοιες μπορούν να συσχετιστούν με θετικά και αρνητικά αποτελέσματα. Ανάλογα με το θεωρητικό-επαισιολογικό πλαίσιο, θα καθοριστεί η οπτική με την οποία οι σπουδαστές Σχεδιασμού και οι άνθρωποι γενικότερα θα αντιλαμβάνονται τις εικόνες - με θετική ή αρνητική σύσταση. Τέλος, συζητείται αν το αρνητικό μπορεί να θεωρηθεί ως το νέο θετικό;

Συνεργασία Σχολείου – Οικογένειας εν καιρώ Πανδημίας

Δρ Μύρια Πιερίδου, ΥΠΠΑΝ

κα Στάλω Ευαγγέλου, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Οι γονείς πάντοτε αποτελούσαν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της εκπαιδευτικής εξέλιξης του κάθε παιδιού. Μια σύντομη βιβλιογραφική επισκόπηση φανερώνει ότι η γονεϊκή εμπλοκή στο σχολείο μπορεί να ενθαρρύνει την πρόοδο των παιδιών, και ότι η συνεργασία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη για βελτίωση στο γνωστικό, κοινωνικό και συναισθηματικό κομμάτι (Kambouri et al. 2021).

Κατά τη διάρκεια της Πανδημίας Covid-19 οι ρόλοι εκπαιδευτικών και γονέων άλλαξαν ξαφνικά, καθώς η εκπαιδευτική πραγματικότητα και ρουτίνα των παιδιών τροποποιήθηκε ραγδαία. Οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να εξοικειωθούν και να εφαρμόσουν εξ αποστάσεως διδασκαλία (σύγχρονη ή/και ασύγχρονη), και παράλληλα να ενδυναμώσουν τη συνεργασία τους με γονείς και κηδεμόνες, μέσα από την ανάπτυξη μιας πιο συχνής και ποιοτικής επικοινωνίας και αλληλοϋποστήριξης. Αντίστοιχα, οι γονείς κλήθηκαν να αναλάβουν διδακτικό ρόλο στο σπίτι, για την πληρέστερη στήριξη των παιδιών τους.

Αν και αυτό ισχύει για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, το παρόν άρθρο εστιάζει ιδιαίτερα στις πιο μικρές ηλικίες (προσχολικής και δημοτικής), όπου τα παιδιά χρειάζονταν την άμεση και συνεχή υποστήριξη των γονέων τους για να παρακολουθήσουν και να ολοκληρώσουν μαθήματα και δραστηριότητες και διερευνά τις μορφές επικοινωνίας σχολείου – οικογένειας εν καιρώ πανδημίας. Η ανάλυση δεδομένων περιλαμβάνει στοιχεία μέσα από τους άξονες της επίσημης πολιτικής του υπουργείου και της εκπαιδευτικής πραγματικότητας για γονείς και παιδιά, και εστιάζει α) στις οδηγίες του υπουργείου για τη συνεργασία σχολείου – οικογένειας, β) στις εμπειρίες εκπαιδευτικών και γονέων κατά την περίοδο της πανδημίας σε δυο σχολεία δημοτικής και προδημοτικής εκπαίδευσης, γ) στις αποτελεσματικές πρακτικές συνεργασίας που χρησιμοποιήθηκαν από δυο ερευνήτριες, στα πλαίσια μικροσκελούς έρευνας ποιοτικού χαρακτήρα (Cohen et al. 2011).

Το νέο ενιαίο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην Κύπρο

Δρ Παυλίνα Χατζηθεοδούλου, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Δρ Μαρία Μητσιάκη, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Δρ Δέσπω Κυπριανού, ΥΠΠΑΝ, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

-Πάω να βλέπω τηλεόραση.

-Την ομπρέλα την κρατά μία κορούδα.

-Ο μάγειρος κάνει κεφτέ.

(-βλέποντας τη λέξη 'cook') Αυτό είναι χυμός; Αν βγάλεις το ένα «ο» γίνεται σοκ στα βουλγαρικά και σημαίνει χυμός

-Κάποτε τα μπερδεύω. Το «Η» αυτό του ήλιου, στα βουλγαρικά είναι το «N!»

-Τι θα κάνει αυτός; Σκοκ! Δηλαδή; Δηλαδή θα κολυμπήσει!

Τα πιο πάνω αποσπάσματα είναι ενδεικτικά της ανάλυσης αναγκών και της διερεύνησης του περιβάλλοντος η οποία προηγήθηκε της συγγραφής του νέου Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην Κύπρο. Οι αρχές που διέπουν το ΑΠΣ υπαγορεύονται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του τρόπου με τον οποίο τα αναδυόμενα δίγλωσσα παιδιά μαθαίνουν γλώσσα. Μεταξύ άλλων, το Α.Π.Σ., παρουσιάζει και προτείνει τρόπους αξιοποίησης πολυγλωσσικών πρακτικών καθώς και στρατηγικών για την αξιοποίηση του πλήρους γλωσσικού ρεπερτορίου των αναδυόμενων δίγλωσσων παιδιών: των μητρικών τους γλωσσών, της ελληνικής και της κυπριακής διαλέκτου. Ακόμη, αναφέρει σύγχρονες μεθόδους προσέγγισης της γραμματικής και δίνει βασικές πληροφορίες για τις πρώτες γλώσσες των παιδιών και τις δυσκολίες που μπορεί να συναντήσουν μαθαίνοντας την ελληνική γλώσσα.

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται το νέο ενιαίο Α.Π.Σ. για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην Κύπρο, καθώς και βασικά στοιχεία της διερεύνησης του περιβάλλοντος τα οποία προηγήθηκαν της συγγραφής του.

Το πρόγραμμα Erasmus Milage Learn+

Δρ Ελένη Κυρατζή, ΥΠΠΑΝ

Το πρόγραμμα Milage Learn+ βασίζεται στην εφαρμογή MILAGE που δημιουργήθηκε από το Πανεπιστήμιο Algrave της Πορτογαλίας. Η εφαρμογή κατεβαίνει δωρεάν στα tablets και στόχο έχει την αυτόνομη μάθηση μέσω της τεχνολογίας. Το πρόγραμμα εφαρμόζεται για τρίτη χρονιά από το Δημοτικό Σχολείο Αγίου Τύχωνα σε συνεργασία με τη Μαθηματική Εταιρεία Κύπρου. Περιέχει εφαρμογή υλικού των Μαθηματικών από το Αναλυτικό πρόγραμμα της Κύπρου για τις τάξεις Δ, Ε και Στ. Η εφαρμογή μπορεί να εφαρμοστεί σε ποικιλία θεμάτων του Αναλυτικού. Οι συνάδελφοι μπορούν να κατεβάσουν την εφαρμογή στα tablets και στα κινητά από την ιστοσελίδα του προγράμματος στο Facebook.